

Idáios

Testimonium DK 63 A

A 1 /1 = Sextos Empeirikos, Adversus mathematicos IX, 360

Anaximenés, Idáios z Himery, Diogenés z Apollónie a Archeláos z Athén, učitel Sókratův ...
[pokládají za princip všeho] vzduch.

Ἀναξιμένης δὲ καὶ Ἰδαῖος ὁ Ἱμεραῖος καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος Σωκράτους δὲ καθηγητῆς ... ἀέρα [πάντων εἶναι ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον].

A 1 /2 = Aristotelés, Metaphysica I, 7; 988a23-32

Mluví totiž o počátku jako o látce... Tito všichni uvažují tutěž příčinu [látkovou] a stejně tak ti, kteří za počátkem činí vzduch, oheň, vodu, nebo něco, co je hustší než oheň avšak řidší než vzduch – někteří totiž tvrdí, že i toto je prvním živlem.

οἱ μὲν γὰρ ὡς ὕλην τὴν ἀρχὴν λέγουσιν ... οὗτοί τε δὴ πάντες τῆς τοιαύτης αἰτίας ἡμμένοι εἰσὶ, καὶ ἔτι ὅσοι ἀέρα ἢ πῦρ ἢ ὕδωρ, ἢ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον. καὶ γὰρ τοιοῦτόν τινες εἰρήκασιν εἶναι τὸ πρῶτον στοιχεῖον.

A 1 /3 = Aristotelés, De caelo III, 5; 303b10

Ti, kteří předpokládají pouze jeden prvek, a to jedni vodu, jiní zase vzduch, jiní oheň, jiní pak cosi jemnějšího než voda ale hustšího než vzduch. Říkají, že tento [prvek] objímá veškerá nebesa a je bezmezný. Ti, kteří za takovýto [prvek] pokládají vodu, nebo vzduch, nebo něco jemnějšího než voda a hustšího než vzduch – z toho pak prý dále vzniká vše ostatní zhušťováním a zředováním – ti zapomínají, že sami považují [za prvek, princip?] něco jiného než dotýčný prvek.

ἔνιοι γὰρ ἐν μόνον ὑποτίθενται καὶ τοῦτο οἱ μὲν ὕδωρ, οἱ δ' ἀέρα οἱ δὲ πῦρ, οἱ δ' ὕδατος μὲν λεπτότερον ἀέρος δὲ πυκνότερον· ὁ περιέχειν φασὶ πάντας τοὺς οὐρανοὺς ἄπειρον ὄν. ὅσοι μὲν οὖν τὸ ἐν τοῦτο ποιοῦσιν ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ ὕδατος μὲν λεπτότερον ἀέρος δὲ πυκνότερον, εἴτ' ἐκ τούτου πυκνότητι καὶ μανότητι τᾶλλα γεννῶσιν, οὗτοι λαυθάνουσιν αὐτοὶ αὐτοὺς ἄλλο τι πρότερον τοῦ στοιχείου ποιοῦντες.

A 1 /4a = Aristotelés, Physica I, 4; 187a12

Jsou dva způsoby toho, jak myslitelé přírody (*fysikoi*) mluví. Jedni totiž za [jsoucí] základní těleso považují jedno, třeba některý ze tří [těžších prvků], nebo něco jiného, co je hustší než oheň avšak jemnější než vzduch, všechno ostatní pak prý vzniká zhušťováním a zředováním a tak činí mnohé. Toto jsou ovšem protiklady, obecně vzato přebytek a nedostatek, jako když Platón říká „velké“ a „malé“, jenže toto Platón považuje za látku, zatímco jedno za tvar (*eidos*). Oni však považují jedno za látku, která je základem, zatímco protiklady považují za rozdíly a druhy [tvary?].

Druzí však tvrdí, že z jednoho se vylučují v něm obsažené protiklady, jak říká Anaximandros a ti, kteří tvrdí, že je jedno i mnohost, jako Empedoklés a Anaxagorás. Také podle nich se totiž vše ostatní vylučuje ze směsi.

Ὅς δ' οἱ φυσικοὶ λέγουσι, δύο τρόποι εἰσὶν. οἱ μὲν γὰρ ἓν ποιήσαντες τὸ [ὄν] σῶμα τὸ ὑποκείμενον, ἢ τῶν τριῶν τι ἢ ἄλλο ὃ ἐστὶ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον, τὰλλα γεννώσι πυκνότητι καὶ μανότητι πολλὰ ποιῶντες (ταῦτα δ' ἐστὶν ἐναντία, καθόλου δ' ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις, ὥσπερ τὸ μέγα φησὶ Πλάτων καὶ τὸ μικρόν, πλὴν ὅτι ὁ μὲν ταῦτα ποιεῖ ὕλην τὸ δὲ ἓν τὸ εἶδος, οἱ δὲ τὸ μὲν ἓν τὸ ὑποκείμενον ὕλην, τὰ δ' ἐναντία διαφορὰς καὶ εἶδη).

οἱ δ' ἐκ τοῦ ἑνὸς ἐνούσας τὰς ἐναντιότητας ἐκκρίνεσθαι, ὥσπερ Ἀναξίμανδρος φησὶ, καὶ ὅσοι δ' ἓν καὶ πολλὰ φασὶν εἶναι, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας· ἐκ τοῦ μίγματος γὰρ καὶ οὗτοι ἐκκρίνουσι τὰλλα.

A 1 /4b = Simplikios, In Physica 149, 5 (in 187a12)

πάντες μὲν γὰρ σωματικόν τι τὸ ἓν ὑποτίθενται τοῦτο, ἀλλ' οἱ μὲν ἓν τι τῶν τριῶν στοιχείων ὥσπερ Θαλῆς μὲν καὶ Ἴππων τὸ ὕδωρ, Ἀναξίμενης δὲ καὶ Διογένης τὸν ἀέρα, Ἡράκλειτος δὲ καὶ Ἴππασος τὸ πῦρ (τὴν γὰρ γῆν οὐδεὶς ἠξίωσεν ὑποθέσθαι μόνην διὰ τὸ δυσαλλοίωτον), τινὲς δὲ ἄλλο τι τῶν τριῶν ὑπέθεντο, ὃ ἐστὶ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον, ἢ ὡς ἐν ἄλλοις φησὶν, ἀέρος μὲν πυκνότερον ὕδατος δὲ λεπτότερον. καὶ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος Ἀναξίμανδρον οἶεται τὸν ἄλλην τινὰ φύσιν σώματος παρὰ τὰ στοιχεῖα τὴν ἀρχὴν ὑποθέμενον, ὁ μὲντοι Πορφύριος ὡς τοῦ Ἀριστοτέλους ἀντιδιαρροῦντος τοὺς σῶμα τὸ ὑποκείμενον ἀδιορίστως ποιήσαντας πρὸς τοὺς ἢ τῶν τριῶν τι στοιχείων ἓν ἢ ἄλλο τι τὸ μεταξὺ πυρὸς καὶ ἀέρος, σῶμα μὲν τὸ ὑποκείμενον ἀδιορίστως Ἀναξίμανδρον λέγειν φησὶν ἄπειρον οὐ διορίσαντα τὸ εἶδος εἴτε πῦρ εἴτε ὕδωρ εἴτε ἀήρ, τὸ δὲ μεταξὺ καὶ αὐτός, ὥσπερ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, εἰς

Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην (64 A 5) ἀνέπεμψεν. αὐτοφυέστερον δέ μοι δοκεῖ κατὰ τὴν λέξιν μὴ ὡς ἀντιδιηρημένου τοῦ σώματος πρὸς τὰ στοιχεῖα καὶ τὸ μεταξὺ ἀκούειν, ἀλλ' ὡς διηρημένου μᾶλλον εἰς τε τὰ τρία καὶ τὸ μεταξὺ· ἴσῳμα γὰρ τὸ ὑποκείμενον φησὶν ἢ τῶν τριῶν τι ἢ ἄλλο ὃ ἐστὶ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότερον, καὶ μέντοι κοινῶς περὶ τῶν προειρημένων ἐπήγαγεν, ὅτι ἴτα ἄλλα γεννῶσι μανότητι καὶ πυκνότητι, καίτοι τοῦ Ἀναξιμάνδρου, ὡς αὐτὸς φησι, μὴ οὕτως γεννῶντος, ἀλλὰ κατὰ ἔκκρισιν τὴν ἀπὸ ἀπείρου.